

MACIEJ MÜNNICH

SPRAWOZDANIE Z KONFERENCJI:
CYWILIZACJA MIEJSKA STAROŻYTNEGO IZRAELA
TORUŃ 27-29 IX 2010

W dniach od 27 do 29 września w Wyższej Szkole Filologii Hebrajskiej w Toruniu odbyła się konferencja o wiodącym temacie „Cywilizacja miejska starożytnego Izraela”. Spotkanie to było już piątym z rzędu symposium organizowanym wspólnie przez Katedrę Historii Starożytnej KUL, Katedrę Judaistyki UJ, Katedrę Studiów Azjatyckich UAM oraz Zakład Historii Starożytnej UW. Poprzednie spotkania miały miejsce w Kazimierzu nad Wisłą, Nieborowie, Poznaniu i Krakowie¹. Tym razem byliśmy serdecznie podejmowani w progach nowopowstałej uczelni toruńskiej, która budziła u niektórych uczestników niekłamany zachwyt swą nowoczesnością i technicznym wyposażeniem. Głównym organizatorem konferencji był dr hab. Maciej Tomal (UJ, WSFH).

Oficjalnego otwarcia obrad dokonał rektor WSFH o. dr Maksymian Tandek. Symposium zostało podzielone na kilka sesji. Pierwszej z nich przewodniczył prof. Edward Lipiński (KULeuven). Jako pierwszy zabrał głos dr Stefan Nowicki (UWr), wygłaszając referat „Religie kultur miejskich a religie koczowników”. Podkreślał w nim przeciwstawienie w tekstach mezopotamskich dwóch światów: osiadłego i nomadycznego. Drugim referentem był dr Łukasz Niesiołowski-Spanò (UW), który wygłosił wykład „Miasta Filistei i Szefeli a procesy akulturacji”. Ożywiona dyskusja po tym referacie, w której brał udział m.in. ks. dr Henryk Drawnel (KUL), koncentrowała się na możliwościach interpretacji tekstów biblijnych wspominających o konfliktach Izraelitów z Filistynami oraz Kananejczykami. Jako trzeci głos zabrał dr Maciej Münnich (KUL), przedstawiając referat „Zmiany w rytuałach żałobnych w Judzie w VIII-VII w. przed Chr.: kapłani stołeczni kontra kapłani wiejscy”. Dyskusja po wygłoszeniu referatu skupiała się na możliwości datowania ograniczenia kultu zmarłych w Izraelu oraz na samej definicji kultu zmarłych. Po

¹ Sprawozdanie z symposium krakowskiego zob.: *SBO* 1 (2009), 265-267.

przerwie drugiej sesji przewodniczył prof. Edward Dąbrowa (UJ). Jako pierwszy głos zabrał prof. Edward Lipiński (KULeuven), który wygłosił wykład „Miasta lewickie w Zajordanii”. W dyskusji padały pytania o rolę lewitów, szczególnie w początkach istnienia Izraela. Kolejny referat został przedstawiony przez dr. Andrzeja Mrozka (UJ), a zatytułowany był „Omri zabudował górę» (1 Krl 16,24), czyli zakładanie miast w starożytnym Izraelu”. I tym razem doszło do ożywionej dyskusji, w której dominował spór między koncepcjami tzw. minimalistów oraz tezami zwolenników bardziej tradycyjnego obrazu historii starożytnego Izraela. Ostatni tego dnia wykład wygłosił mgr Łukasz Toboła, który przedstawił referat „Co tak naprawdę zbudował król Achab? Propozycja reinterpretacji świadectw biblijnych o świątyni w Samarii za panowania Omrydów”. Po referacie padały głównie pytania o metodologiczne podstawy nowego odczytania tekstu hebrajskiego. Dzień zakończył się wspólną kolacją.

Drugi dzień obrad rozpoczęła sesja, której przewodniczył ks. prof. Waldemar Chrostowski (UKSW, UMK). Pierwszym wykładowcą był dr Mateusz Wierciński (UH-P w Kielcach), który przedstawił referat pod tytułem „Ideoarchetyp miasta i jego egzemplifikacja biblijna”. Kolejny wykład zatytułowany „Zarys toponimiki starożytnego Izraela” wygłosił dr Przemysław Dec (UJ). Trzecim z kolei mówcą był prof. Gedeon Kouts (Sorbona), przedstawiając referat „Media i komunikacja w starożytnym Izraelu: Świadectwo Falaszów”. Ostatni w tej sesji wykład pt. „Motyw miasta w Pieśni nad Pieśniami i jego tragumiczna interpretacja” wygłosił dr Marek Baraniak (UW). Niestety, ze względu na brak czasu dyskusje po tych referatach przeniosły się głównie w kuluary. Drugiej sesji przewodniczył prof. Adam Łajtar (UW). Jako pierwszy głos zabrał ks. prof. Waldemar Chrostowski (UKSW), z wykładem „Symbolika miasta w nauczaniu proroków biblijnego Izraela”. Drugim referentem był prof. Piotr Briks, który przedstawił wykład „Topos Niniwy w Biblii ze szczególnym uwzględnieniem Księgi Jonasza”. Kolejny referat zatytułowany „Miasto [ir] w Biblii Hebrajskiej – perspektywa teologiczna” wygłosiła dr Teresa Stanek (UAM). Sesję zakończył wykład dr. Mieczysława Tarasiuka pt. „Historyczna rekonstrukcja oblężenia Jerozolimy a kanoniczna kompozycja Księgi Jeremiasza”. Po zakończeniu tej sesji przyszła pora na strawę dla ciała, a następnie na zwiedzanie pięknego grodu toruńskiego i kolację w restauracji „Arsenał”.

Trzeci dzień rozpoczął się sesją, którą prowadziła prof. Jolanta Młynarczyk (UW). Pierwszym referentem był prof. Piotr Muchowski (UAM), który wygłosił wykład „Qumran: miasto esenezytów”. Jako drugi referat pt. „Postawa Hasmoneuszy wobec miast” przedstawił prof. Edward Dąbrowa (UJ). Trzecim wykładowcą był prof. Adam Łajtar (UW) z referatem „Inskrypcje greckie z Jerozolimy przedchrześcijańskiej”. Drugiej tego dnia – i zarazem ostatniej podczas tegorocznej konferencji – sesji przewodniczył dr Maciej Tomal (UJ, WSFH).

Była ona poświęcona badaniom archeologicznym. Jako pierwsza głos zabrała prof. Jolanta Młynarczyk (UW), wygłaszając referat „Hippos (Susita): rozwój i upadek miasta”. Drugim referentem był dr Mariusz Burdajewicz (MN w Warszawie), który przedstawił wykład pt. „Usytuowanie kościołów w obrębie miast Dekapolis”. Oba referaty były bogato ilustrowane zdjęciami.

Na zakończenie sympozjum ustalono miejsce i czas kolejnego spotkania. Odbędzie się ono w Lublinie, w dniach 26-28 września 2011. Jego tematem będzie „Życie religijne starożytnego Izraela / Palestyny”. Ponadto podkreślono, że w kolejnym sympozjum powinni w większym stopniu uczestniczyć także doktoranci oraz studenci. Referenci zostali zaproszeni do nadsyłania swych wykładów w formie artykułów do *SBO*. Obrady zamknął rektor WSFH o. dr Maksymian Tandek.